

Un număr vechiu 2 lei

CURIERUL JUDICIAR

DOCTRINA — JURISPRUDENȚA — LEGISLAȚIUNE — ECONOMIE POLITICĂ — FINANȚE

DIRECTOR: CIRU E C O N O M U

Licențiat în drept din Paris, Procuror-General la Înalta Curte de casație

PRIM-REDACTOR: ION N. CESARESCU

REDACTOR-PROPRIETAR: I. S. CODREANU

ABONAMENTUL

Pe an, în România 40 lei
6 luni 20 „
3 luni 10 „
Străinătate: 50 lei pe an, 25 pe 6 luni

*Apare de două ori pe săptămână
sub redacțiunea unui comitet*

Abonamentele se plătesc totdeauna înainte

Redacția & Administrația
București, CALEA RAHOVEI—5
Lângă Palatul Justiției
TELEFON № 16/98

S U M A R

O lămurire asupra unei insinuări, de d-l Al. Cerban ;
JURISPRUDENȚĂ:

Curtea de casație, secția II: *N. I. Oprescu cu Theodor
Mandrea și D-ția C. F. R.*, cu o Notă de Iscod. ;
Idem, s. III: *Prim. Iași cu Elena și Locot. Roseanu ;*
Tribunalul Argeș: *Elisabeta M. Ioanid cu Dr. I. Stoianovici și Athena*, cu o Observație de d-l D. Alexandresco ;

O LĂMURIRE ASUPRA UNEI INSINUĂRI

Certains auteurs, parlant de leurs ouvrages, disent : mon livre, mon commentaire, mon histoire, etc. . . . Ils sentent leurs bourgeois qui ont pignon sur rue, et toujours un «chez moi» à la bouche. Ils feraient mieux de dire : Notre livre, notre commentaire, notre histoire, etc. . . . vu que d'ordinaire il y a plus en cela du bien d'autrui que du leur.

Pascal Pensées

Un domn, care, sub masca nobilă a unui Caton modern, pretextând că luptă pentru adevăr și cinste, a găsit de cuviință să facă o critică trivială unei prelegeri pe care am făcut-o la Facultatea de drept, având misiunea, după cum reiese în mod vădit din cuprinsul acelei critici, de a satisface niște resentimente personale și a servi pe această cale cauza unuia dintre acei cari nesimțindu-se destoinici aș crea o situațiune, prin meritele și munca lor, cred că se pot ridica, încercând, prin insinuări ticluite cu abilitate, să înjosească pe alții.

În adevăr, am avut curajul, în baza titlurilor dobândite de mine și a lucrărilor publicate încă din 1897 în diferite reviste juridice, și în special în *Dreptul*, să mă înscriu la concursul pentru postul de conferențiar la facultate.

Trebuia deci găsit, per fas et ne fas, acum în timpul concursului un mijloc pentru a se crea o atmosferă de scandal cu speranța ofensătoare (formal exprimată de autorul articolului) că Comisiunea examinatoare se va lăsa a fi influențată.

După minuțioase și laborioase cercetări, inspi-ratorul ocult al articolului din *Curierul Judiciar* din 12 Februarie 1909, menit să mă compromită, a crezut că poate exclama „evrica” cu o satisfacție sufletească desigur mai mare decât aceea pe care a avut-o Archimede descoperind greutatea specifică a corpurilor ! A descoperit că într-o prelegere pe care am făcut-o, ca suplinitor la Facultatea de drept din București, în Noemvrie 1907 și publicată nesemnata, după note steno-grafice, în *Dreptul* din 20 Decemvrie 1907, aș fi reprodus pasagii din Capitant, fără să-l citez. Nu pot să mă scobor la nivelul de discuțiune al autorului articolului—chestiuni de educație și de temperament—nu mă voi înjosi să țin seamă de trivialitățile cuprinse în acel articol, cari nu mă pot atinge, ci zugrăvesc omul care le-a debitat : «le style c'est l'homme».

Mă adresez oamenilor cinstiți și de bună credință, cari ar putea fi induși în eroare judecând după aparență ; am avut satisfacția sufletească să constat că cei cari mă cunosc au fost cuprinși de indignare și desgust la cetirea pamfletului.

Înainte de a analiza conținutul pasagiilor re-produse de mine, trebuie să atrag atențiunea cetitorilor asupra acestei împrejurări care mi se pare importantă, că, în speță, e vorba pur și simplu de o prelegere, iar nu de o lucrare. Or, dacă într-o lucrare, pe care o publică cineva, personalitatea autorului trebuie să se afirme, fie prin originalitatea ideilor expuse, fie cel puțin prin modul de expunere și desvoltarea subiectului ales, atunci când e vorba de un curs, și mai cu seamă de un curs elementar ca în speță, scopul principal al cursului fiind de a familiariza pe studenți cu noțiunile fundamentale și principiile esențiale ale materiei care face obiectul cursului, se poate înțelege ușor de orice om cu bun simț și de bună credință, că calitatea și valoarea unui curs rezidă în principiu, nu în originalitatea ideilor expuse—căci noțiunile esențiale ale dreptului,

mai cu seamă ale dreptului patrimonial, au rămas aproape neschimbate, astfel cum au fost construite de jurisconsulții romani—ci în expunerea clară și metodică a chestiunilor cari urmează a fi tratate, adică în valoarea pedagogică a cursului. După cum zice foarte bine Planiol în cartea sa asupra Dreptului civil, T. I, prefața, pag. X: *un livre n'est pas un cours; le cours doit se borner à faire comprendre; le livre doit renseigner.*

Să vedem acum care a fost scopul și obiectul prelegerii incriminate. Această prelegere nu făcea parte direct din materia Dreptului civil, anul al II-lea, ci era un preambul, o introducere în materie, în care expuneam considerațiuni generale asupra metodei raționale după care ar urma să se studieze diferitele instituțiuni ale Dreptului civil.

Pasagiile reproduse de mine din Capitant în diferitele părți ale prelegerii incriminate—cari nu formează decât trei coloane și jumătate din totalul de aproape zece coloane ale ziarului *Dreptul*—sunt cuprinse în prefața cărții sale: «Introduction à l'étude du droit civil», și anume în partea intitulată: «de l'ordre à suivre dans l'exposition des règles du droit civil. Nécessité d'une partie générale consacrée à l'étude des notions premières et des éléments communs qui se rencontrent dans les diverses institutions juridiques». La pag. 3-a a cărții, Capitant arătând că decretul ministerial dela 24 Iulie 1895 a rupt cu tradițiunea stabilită în școlile de drept din Franța, de a se preda materia Dreptului civil după ordinea numerică a dispozițiunilor legale cuprinse în cod, pune în evidență avantajile pe cari le prezintă această reformă din punctul de vedere pedagogic și se exprimă în modul următor:

L'arrêté de 24 Juillet 1895 a enfin rompu avec cette tradition détestable et donné, nous n'en doutons pas, un nouvel essor à l'enseignement du droit civil, d'abord en accordant à chaque professeur une liberté très grande, ensuite en esquissant les grandes lignes d'un plan conçu d'une façon rationnelle; ce plan.... est élaboré d'après la méthode suivie depuis de longues années en Allemagne pour l'exposition du droit romain et de la législation actuelle, méthode qui s'est dégagée peu à peu de l'étude de principes juridiques, librement, en dehors de l'étreinte de textes positifs, et dont l'emploi a fait reconnaître la valeur et les avantages à tel point que tous les auteurs l'ont adoptée. Elle remonte à Hugo, le fondateur de l'Ecole historique, elle a été magistralement développée depuis par Savigny, Unger, etc.... et voici comment, on la résume ordinairement.

Astfel, Capitant, reproducând planul de expu-

nere adoptat de toți comentatorii Pandectelor, vorbește mai întâiu de dreptul lucrărilor (adică de complexul de instituțiuni juridice cari reglementează drepturile pe cari omul le poate avea asupra bunurilor), apoi de dreptul obligațiunilor (adică de complexul de instituțiuni juridice relative la obligațiuni sau drepturile de creanță), apoi trece la dreptul de familie și termină cu dreptul de succesiune (pag. 4—8), încheind astfel: «*Telle est la classification des institutions juridiques adoptée depuis longtemps en Allemagne et à laquelle l'arrêté de 1895 s'est conformé pour la distribution des matières du droit civil entre les trois années d'enseignement.* Cette classification reproduit l'ordre naturel dans lequel des diverses institutions se présentent à l'esprit.

Rezultă deci, până la evidență, din pasagiile citate, că Capitant nu face, după cum recunoaște însăș, decât să urmeze metoda de expunere a instituțiunilor juridice, practică în Germania de un timp îndelungat, *rezumând-o astfel după cum se rezumă de obicei.*

Or, această metodă de învățământ al dreptului face parte din domeniul public și intelectual, și chiar de aș fi adoptat-o, încă nu se putea spune că aș fi plagiat pe Capitant, fiindcă nu e a lui.

În realitate însă nici n'am urmat în totul această metodă, fiindcă mi s'a părut mai logic și mai rațional că trebuie să se înceapă studiul dreptului civil cu studiul persoanei și al dreptului de familie, fiindcă omul este scopul și rațiunea de a fi al dreptului, lucrurile neexistând, din punctul de vedere juridic, decât întrucât sunt destinate să satisfacă trebuințele omenești; iar pe de altă parte familia este baza întocmirii sociale. În fine, n'am considerat în mod distinct dreptul de succesiune, ci ca făcând parte din dreptul patrimonial.

Prin urmare, când Capitant zice că «unirea bărbatului cu femeia dă naștere la o serie de raporturi de drept, pe de o parte între soți, și pe de altă parte între părinți și copii, adică autoritatea maritală, puterea părintească, rudenie etc.... pretins-a el oare să zică un lucru original, să emită o idee personală? Evident că nu! Și atunci oare, în cursul pe care l-am făcut, ocupându-mă de raporturile de familie și de căsătorie care servă de bază acestor raporturi, trebuia numai decât să schimb definițiunea dreptului de familie astfel cum se găsește în toți autorii și cum o reproduce și Capitant, chiar cu riscul de a da o definițiune inexactă sau incompletă numai și numai pentru a avea o notă personală?

Tot așa cu definițiunea dreptului lucrurilor și a diferitelor drepturi reale ca și cu definițiunea

dreptului de creanță cari se găsesc identic reproduse în toți autorii, lucru știut de toți acei cari sunt cât de puțin în curent cu știința dreptului.

Se miră recensentul că de ce am dat ca exemplu de drept real dreptul de proprietate? Se vede că după concepția d-sale de originalitate aș fi trebuit să citez dreptul chirieșului ca drept real!

În ce privește definițiunea patrimoniului, aș putea anunța și eu o descoperire senzațională și anume că Planiol (*Droit civil*, t. I, pag. 273) a plagiat pe Baudry Lacantinerie et Chauveau: «Des biens», p. 2.

Planiol:

On appelle patrimoine, l'ensemble des droits et des charges d'une personne appréciables en argent.

Baudry Lacantinerie:

Le patrimoine est un ensemble de droits et de charges appréciables en argent.

Nu o voi face, căci cunosc suficient știința dreptului pentru a ști că definițiunile și principiile esențiale au rămas aproape neschimbate în cursul timpului, transmitându-se tale quale din autor în autor, astfel încât e cazul de a se spune cu Musset:

«Rien n'appartient à rien, tout appartient à tous
Il faut être ignorant comme un maître d'école,
Pour se flatter de dire une seule parole.
Que personne ici bas n'ait pu dire avant nous
C'est imiter quelq'un que de planter des choux».

De altminterlea, este știut de toți aceia cari sunt cât de puțin familiarizați cu dreptul civil, că construcțiunea juridică a noțiunii patrimoniului a fost făcută în Franța de către Aubry și Rau (t. VI, § 573—583), inspirându-se din doctrina germană, și că toți ceilalți autori n-au făcut decât să reproducă ideile emise de ei.

Înainte de a termina, mă voiu mărgini, pentru a nu prelungi în mod inutil această discuțiune, să arăt două împrejurări, nu pentru a mă justifica, căci orice spirit imparțial s'a putut convinge din cele expuse de tendințele și scopul urmărit de pamfletul publicat contra mea, ci numai pentru a învedera lipsa de bună credință a autorului articolului:

a) Mi se impută că a doua jumătate din coloana I-a, p. 689, din *Dreptul* ar fi compilată după Capitane, p. 208; voiu reproduce pe două coloane părțile incriminate:

Faptele juridice sunt de trei feluri: a) unele consistă în evenimente naturale sau stări de fapt, independente de voința omului; astfel pe lângă exemplele deja citate (nașterea din care derivă rudenția desființarea contractului de locațiune prin peirea lucrului

Ces faits juridiques sont de deux sortes: Les uns sont des actes volontaires émanés d'une personne; ils ont leur source dans un fait accompli par une personne capable de vouloir comme les contrats, les

închiriat) mai putem cita următoarele:

În ce privește persoanele: vârsta aduce cu sine majoritatea și deci deplina capacitate civilă și politică, starea mintală (nebunia sau imbecilitatea) este o cauză de interdicțiune și cel pus sub interdicțiune devine incapabil.

În ce privește lucrurile: faptul vecinătății a două imobile crează între proprietarii acelor imobile raporturi de drept (a se vedea în această privință art. 578 și urm. din Codul civil); de asemenea schimbarea cursului unui râu sau fluviu, când această schimbare se face pe nesimțite, are de efect că proprietarul țărnuului de unde apa s'a retras să devină proprietarul pământului alipit de țărnu (art. 496 din Codul civil).

b) Altele consistă în fapte materiale îndeplinite de om și care crează între autorul faptului și semenii săi raporturi de drept. Din această categorie fac parte toate faptele ilicite, adică delictele și quasi delictele reglementate din punct de vedere civil, de art. 998 din Codul civil care sună astfel: Orice fapt al omului care cauzează altuia prejudiciu obligă pe acela din a cărui greșală s'a ocazionat a-l repara.

Delictul s'au quasi delictul prin urmare dau naștere unui drept de creanță în favoarea victimei care a suferit paguba.

Ca exemplu de fapt licit care produce consecințe de drept putem cita plantațiunile sau construcțiunile făcute de cineva pe pământul altuia; aceste lucrări, conform art. 494 din Codul civil dau naștere în favoarea celui care le-a făcut la un drept de creanță, în contra proprietarului terenului, drept de creanță a cărei importanță variază după cum cel care a făcut construcțiunile sau plantațiunile a fost de bună sau de rea credință, adică după cum a știut sau nu că terenul este al altuia.

c) A treia categorie de fapte juridice cuprinde actele care sunt făcute în scopul de a crea, de a modifica sau de a stinge un raport de drept, adică acte îndeplinite în scopul de a realiza unul sau mai multe efecte de drept.

quasi-contrats, les délits, les quasi-délits etc....

Les autres sont des événements accidentels, indépendants de la volonté de l'homme; ces événements sont très divers. Par exemple, la mort d'une personne donne à ses parents le droit de succéder aux biens qu'elle a laissés, la naissance fait acquérir des droits à l'individu; de même, le fait du voisinage crée entre les propriétaires des rapports de droit.

Les actes volontaires forment la classe la plus importante et la plus nombreuse. On peut les subdiviser en deux catégories: la première comprend les actes juridiques proprement dits, c'est à dire les actes qui sont faits dans la but de créer, de modifier ou d'éteindre un droit, comme les conventions, les quasi-contrats, la renonciation, le testament; la deuxième se compose des actes illicites, c'est à dire des actes prohibés par la loi qui causent un dommage à autrui, les délits et les quasi-délits.

Aceste fapte juridice i-au denumirea specială de acte juridice, fiindcă consistă în manifestări de ale voinței omenești, având de obiect raporturi de drept.

Studiul actelor juridice, în special, are o mare importanță fiindcă cea mai mare parte a raporturilor de drept, cele mai multe drepturi și obligațiuni derivă din un act juridic. În adevăr fac parte din această categorie, convențiunile quasi-contractele, testamentele.

Comparând cele două texte, s'ar putea zice că definițiunea actului juridic e reproducă după Capitant. Dar oare Capitant n'a plagiat pe Dernburg sau vice-versa, căci iată ce găsesc în Dernburg: Das bürgerliche Recht des Deutschen Reichs und Preussens erster Band, p. 350.

Dernburg:

Die Gesamtheit der Tatsachen welche ein Rechtsverhältnis erzeugen verändern vernichten bilden den juristischen Tatbestand des Rechtsvorganges.

Capitant:

Les actes juridiques c'est à dire les actes qui sont faits dans le but de créer, de modifier ou d'éteindre un droit.

b) Intr'un articol publicat în *Dreptul* din 23 Octombrie 1908, care face parte din o serie de articole publicate asupra teoriei actelor juridice, am reproduc în mare parte cuprinsul prelegerei incriminate, citând anume toți autorii și în special pe Capitant care au adoptat metoda de expunere a instituțiilor juridice despre care am vorbit. A se vedea p. 538, col. II, p. 539, col. I, p. 540, col. I, etc.

Oamenii cinstiți și de bună credință să judece.

Alexandru Cerban

INALTA CURTE DE CASAȚIE ȘI JUSTIȚIE, S. II

Audiența dela 14 Februarie 1906

Președenția D-lui N. MANDREA, Președinte

N. I. Oprescu cu Teodor Mandrea și Direcția C. F. R.

Poprire.—Legea pentru modificarea art. 409 din Procedura civilă din 1905.—Indemnizările de locuință ale funcționarilor Căilor Ferate.—Poprirea și validarea acelor indemnizări anterior legii din 1905.—Validitatea unor asemenea popriri.—(Art. 419 din Procedura civilă, modificat în anul 1905)

Legea pentru modificarea art. 409 din Procedura civilă din 30 Mai 1905, nefiind o lege de ordine publică, sau o lege interpretativă, nu poate fi aplicată cu efect retroactiv.

Prin urmare, o sentință prin care s'a validat o poprire, anterioară acestei legi, în mâinele Direcției Căilor Ferate, asupra indemnizării de chirie a unui funcționar din acea direcțiune, continuă a-și conserva autoritatea sa, deși se găsește în contradicție cu o lege posterioară.

Deciziunea 68/906.—Casată, după divergență, deciziunea Curții de apel București, secția III, No. 238 din 1905, în urma recursului făcut de N. I. Oprescu în proces cu Teodor Mandrea și Căile Ferate Române.

Curtea,

Ascultând pe d-nii avocați Em. Porumbaru și D. Neagu, în dezvoltarea motivelor de casare;

Pe d-l avocat Cancicof, pentru pârțul Mandrea, în combateri; și

Pe d-l avocat Maniu, din partea Direcțiunii Căilor Ferate Române;

Deliberând,

Asupra primului motiv de casare:

I. «Exces de putere, greșită interpretare a art. 1 și 1202 din Codul civil, și violarea principiului neretroactivității legilor și a autorității lucrului judecat.

«Legea din 30 Mai 1905, prin care se modifică art. 409 din Procedura civilă, și se declară neurmăribile indemnizările de chirie ale funcționarilor Căilor Ferate Române, neputând produce efectele sale decât dela data promulgării, este evident că sentința No. 203 din 1902, prin care s'a validat poprirea făcută de subscrisul în mâinele Direcțiunii Căilor Ferate Române, continuă a-și conserva autoritatea sa, deși se găsește în contradicție cu o lege posterioară. Invalidând sentința de validare din 1902, pe motiv că legea din 1905 a scos de sub urmărire indemnizările de chirie, Curtea de apel din București a violat principiile și textele de lege sus citate și a comis un adevărat exces de putere».

Având în vedere că e constant că, pentru plata sumei de 10.400 lei, s'au poprit indemnizațiile de chirie, cuvenite lui T. Mandrea, inginer la căile ferate, care poprire s'a validat prin hotărâri judecătorești rămase definitive;

Că în urma legii din 30 Maiu 1905 s'a modificat articolul 409 din Procedura civilă, în sensul că indemnizațiile de chirie ale funcționarilor căilor ferate, ca și salariile, să nu poată fi urmărite; și este a se ști dacă, în urma acestei legi, indemnizațiile de chirie cuvenite lui T. Mandrea, mai pot fi urmărite;

Considerând că, în mâinile celui de al treilea, pot fi poprite atât sumele datorite de el acum, cât și sumele cari s'ar datori de el în viitor, fără deosebire;

Că, dacă și salariile cuvenite unui funcționar sau indemnizațiile de chirie cuvenite unui funcționar dela Căile Ferate Române, pot de asemenea să fie poprite în mâinile Statului, întrucât Statul are îndatorirea a plăti acelui funcționar sau salarii, sau indemnizații de chirie, și dacă poprirea s'a validat prin sentințe judecătorești rămase definitive, în acest caz creditorul popritor are un drept câștigat care nu poate fi atins prin nici o lege posterioară;

Considerând că, legea din 30 Maiu 1905, asemenea nu poate avea o influență asupra popririlor anterioare rămase definitive a indemnizațiilor de chirie, fiindcă aplicarea ar însemna că legea ar putea avea efect retroactiv, ceea ce nu se poate, când legea nu conține o dispoziție expresă în această privință;

Considerând că, în deosebi, o lege nu se aplică la faptele posterioare, decurgând dintr-o relație de drept, consacrate anterior legii, întrucât ele au o valoare și contribuie a face parte din patrimoniu;

Că, indemnizațiile de chirie ale funcționarilor Căilor Ferate putând fi poprite, dacă au fost poprite, și poprirea s'a validat în mod definitiv, aceasta face parte din patrimoniul creditorului popritor, tot asemenea precum dintr'un patrimoniu fac parte și drepturile viitoare sub condiție sau eventuale;

Considerând că, drepturi câștigate putem avea atât contra particularilor, cât și contra persoanelor morale de tot felul, cât și contra Statului, și aserția contrarie

din deciziunea Curții de apel supusă recursului, e de sigur greșită;

Considerând că nu se poate zice că plata salariului unui funcționar ar fi la discreția Statului, și că un funcționar, ca și un creditor popritor, nu poate avea un drept câștigat, decât numai întru cât funcționarul a servit spațiul de timp pentru care are a se plăti salariul, fiindcă salariul, ca remunerare asigurată funcționarului pentru munca devotată Statului și pentru asigurarea existenței, este drept apreciabil la care funcționarul are dreptul întru cât e în funcțiune și cât e în stare a îndeplini îndatoririle sale; că prin urmare și indemnitatea de chirie, întrucât poate fi urmărită, poate fi vândută și cedată, și drepturile câștigate prin vânzare sau prin cesiune vor subsista, se vor executa pe tot timpul cât funcționarul va fi în funcțiune;

Considerând că dacă Statul poate reglementa cuantumul salariilor, și din această cauză se poate micșora puțină încasării asigurate prin o poprire rămasă definitivă, nu poate justifica însă aplicarea cu efect retroactiv a legii;

Că dacă însă Statul ar suprima cu totul indemnitatea de chirie, în acest caz drepturile câștigate dobândite prin poprirea rămasă definitivă vor fi atinse, și aceasta nu din cauza dispariției obiectului asupra căruia se exercită urmărirea;

Considerând că, asemenea, nu s'ar putea susține că legea din 30 Maiu 1905 ar fi o lege de ordine publică, și de aceea ar trebui a se aplica cu efect retroactiv, fiindcă și legile zise de ordine publică nu au tăria de a atinge drepturi câștigate, afară când legea ar conține o dispoziție expresă;

Considerând că legea din 30 Maiu 1905, nici ca lege interpretativă, nu poate fi aplicată cu efect retroactiv, întru cât nu e vorba de relații pendinte și cari urmează a fi judecate, ci de o relație definitiv judecată prin poprirea validată judecătorește în mod definitiv;

Că, dar, motivul I fiind întemeiat, deciziunea urmează a fi casată.

Pentru aceste motive Curtea casează, etc.

NOTĂ. — Chestiunea judecată de Înalta Curte de casație, prin deciziunea de mai sus, este foarte importantă. Vezi, tot asupra acestei materii, monografia d-lui avocat Ilie Oprescu în *Curierul Judiciar* No. 61 din 1905 și mai multe hotărâri publicate în *Curierul Judiciar* No. 72 din 1905. Cercetați, în ce privește nereetroactivitatea legilor și ordinea publică, cu aplicare la art. 409 din Proced. civilă, modificat în 1905: D. Alexandresco, vol. I (ediția 2-a), pag. 76, nota 3; 81, 224, 228 și 719, nota 5 și autoritățile citate acolo.

ISCOD.

INALTA CURTE DE CASAȚIE ȘI JUSTIȚIE, S. III

Audiența dela 17 Septembrie 1908

Președenția d-lui C. P. PETRESCU, președinte

Primăria com. Iași cu Elena și Lt. Roseanu

Expropriere. — Recurs în Casație. — Timbru. — (Art. 25 din Legea timbrului).

Recursurile în Casație, în materie de expropriere pentru cauză de utilitate publică, trebuiesc să fie făcute pe timbru și cu taxele speciale prevăzute de art. 25 din Legea timbrului; căci prin art. 2 din Legea de expropriere din 1900 se prevede numai că procedura va fi gratuită înaintea comisiei de arbitri și a Curții de apel.

Deciziunea 222/908. — Declară că recursurile trebuiesc timbrate.

Curtea,

Ascultând pe d-nii avocați P. Poni și Teodoru; și Pe d-l avocat Cezărescu;

Deliberând,

Asupra chestiunii de a se ști dacă recursurile făcute de Primăria comunei Iași, cât și de Elena Locot Roșeanu, cu consimțământul Locotenentului Ion Al. Roșeanu, soț, contra deciziunii No. 9/908 a Curții de apel din Iași, s. I, trebuiesc a fi timbrate sau nu;

Având în vedere că aceste recursuri sunt îndreptate în contra unei deciziuni de expropriere și sunt făcute fără plata taxelor de timbru;

Considerând că, potrivit art. 25 din Legea timbrului, cererile de recurs în materie civilă urmează să fie însoțite de plata taxelor prevăzute de acest text de lege, sub pedeapsă de a fi considerate acele cereri ca nule și neavenite, dacă nu se vor îndeplini dispozițiunile art. 26 din aceeași lege;

Considerând că este adevărat că prin art. 2 din Legea de expropriere pentru cauză de utilitate publică din 9 Februarie 1900, se prevede că procedura va fi gratuită înaintea comisiei de arbitri și a Curții de apel;

Considerând că această excepțiune la dispozițiunile generale fiind de strictă interpretare, nu se poate aplica decât numai la cazurile indicate expres de lege, adică numai la procedura înaintea Curților de apel, iar nu și la recursurile făcute în contra deciziunilor acestor Curți;

Considerând că nici Legea timbrului din 1906, care este posterioară legii de expropriere, nu a scutit de taxe recursurile în materie de expropriere;

Considerând că, astfel fiind, recurenții nu pot uza, în speță, de calea recursului decât plătiind taxele prevăzute de lege;

Pentru aceste motive, Curtea declară că recursurile de față trebuiesc a fi timbrate;

După care, retrăgându-se d-nii Consilieri cari au completat Curtea, s'a pus în vedere recurenților, în conformitate cu art. 26 din Legea timbrului, că dacă voiesc să se dea curs cererilor de recurs ce au făcut urmează să justifice plata unei amende egale cu de trei ori taxele speciale, datorite în caz contrar, Curtea va pronunța nulitatea cererilor;

S'a ascultat recurenții, cari au declarat că nu pot îndeplini dispozițiunile sus citatului text de lege;

Pentru aceste motive, Curtea anulează recursurile, etc.

TRIBUNALUL JUDEȚULUI ARGEȘ

Audiența dela 5 Aprilie 1908

Președenția d-lui D. T. ALEXIU, membru de ședință

Elisabeta M. Ioanid cu Dr. I. Stoianovici și Athena Dr. I. Stoianovici

Sentiința civilă No. 234

Ordonanță de evacuare. — Tratatative urmate între arendaș și proprietar după darea ordonanței ca arendașul să părăsească de bună voie moșia. — Dacă acestea pot fi socotite ca o renunțare la ordonanța de evacuare. — Pact comisoriu de o natură specială. Drepturile proprietarului în baza aceluiași pact.

Arendă. — Plata ei. — Unde are a fi făcută plata arendei? — Schimbarea domiciliului proprietarului. — Dacă arendașul e obligat să facă plata la noul domiciliu. — Dreptul comun. — Dreptul părților a deroga la dreptul comun. — (Art. 1104 din Codul civil)

1. Tratatativele urmate între un proprietar, care dobândise ordonanță de evacuare, și arendașul său, pentru ca acesta să părăsească de bună voie moșia, nu pot fi socotite ca o renunțare la ordonanța de evacuare și, implicit, la pactul comisoriu din contractul de arendare.

2. Pactul comisoriu, redactat astfel: «în caz de neplată a arenzii la epoca sus arătată, voiu avea facultatea ca, fără somație sau judecată, să declar reziliată această arendare și să cer dela Tribunalul Argeș sau Dolj investirea cu titlu executor a acestui contract și să urmăresc pe d-l arendaș pe orice cale voiu crede de cuviință până la definitiva achitare a arenzii», este un pact comisoriu de o natură specială, care nu este echivalent nici cu condițiunea rezolutorie expresă, căci rezilierea nu se operează prin forța contractului și chiar contra voinței proprietarului, ci numai după voința acestuia și nici cu condițiunea rezolutorie tacită, căci nu mai e nevoie de declararea rezilierii de către justiție.

În baza acestui pact proprietarul are două drepturi distincte: de a declara reziliat contractul sau de a cere executarea lui, fiind liber să aleagă pe care voiește fără de a mai face vre-o punere în întârziere.

Chiar dacă, față cu asemenea pact, s'ar admite că proprietarul e ținut să-și manifeste, într'un chip oarecare, voința spre a se ști ce drept înțelege să exercite, refuzul de a primi plata după termenul prevăzut în contract este o manifestare foarte lămurită a voinței sale; în orice caz el nu poate fi ținut să-și arăte voința imediat după acel termen, ci numai să facă acte din cari să rezulte că a renunțat la unul din acele drepturi.

3. În lipsă de o convențiune, plata arenzii trebuie, conform art. 1104 din Codul civil, să se facă la domiciliul arendașului.

4. Când proprietara, prin căsătorie, își schimbă domiciliul, arendașul nu poate fi obligat să facă plata la noul ei domiciliu, fiindcă nu se poate îngreui poziția lui printr'un fapt al proprietarei. În asemenea caz ne mai putându-se executa convențiunea stabilită în contract, de a plăti arenda la domiciliul ce avea atunci proprietara, locul plății se va determina după dreptul comun, adică el va fi la domiciliul arendașului.

Părțile însă, și în urma schimbării domiciliului proprietarei, pot deroga dela dreptul comun, așa ca plata să se facă tot la domiciliul proprietarei, și această derogare poate rezulta fie dintr'o convenție formală, fie din alte împrejurări din cari să se vadă lămurit existența ei.

Tribunalul,

Asupra contestației făcută înaintea Tribunalului Dolj, secția II, prin petiția înregistrată la No. 5421/908, contra ordonanței de expulzare din 6 Octomvrie 1907. a d-lui președinte al Tribunalului Argeș contestație venită în judecata acestui tribunal în urma sentinței civile No. 214/908 a tribunalului Dolj, secția II, prin care și-a declinat competența;

Având în vedere actele din dosar, susținerile și concluziunile orale ale părților;

Având în vedere că în fapt se stabilesc următoarele: Prin contractul autentic de Trib. Argeș la No. 2778/900 d-na Penelopa I. Gheorghiadă din Calafat, personal și ca tutoare a ficei sale, Athena, arendează d-lui Matei Z. Ioanide din Calafat, atât partea sa cât și partea minorei sale flică din moșia Moțăței. După încheierea acestui contract minoră Athena s'a căsătorit cu d-l Dr. I. Stoianovici din București. În Octomvrie 1907 d-na Elisabeta M. Ioanid, tutoarea minorului decedatului Matei Z. Ioanid, în loc de a plăti d-lui Dr. I. Stoianovici arenda dela 1 Octomvrie 1907 i-o trimite prin mandat telegrafic la București în ziua de 4 Octomvrie, dar Dr. I. Stoianovici o refuză. La 6 Octomvrie acesta cere și obține dela Tribunalul Argeș ordonanța de evacuare,

contra căreia s'a făcut contestație. La 11 Octomvrie arendașul îi notifică la București, prin Corpul portăreilor Tribunalului Ilfov, că a doua zi să fie acasă spre a primi arenda, dar proprietarul refuză și de astădată. În Februarie 1908 arendașul e somat să lase moșia în posesia proprietarului și atunci se face contestația de față.

Asupra primului motiv al contestației:

Având în vedere că contestațoarea, prin avocatul său, a susținut că chiar dacă pactul comisoriu stipulat în contract ar fi putut servi d-lui Dr. I. Stoianovici la rezilierea contractului și obținerea ordonanței de evacuare, d-sa, prin acte posterioare ordonanței, a renunțat la efectele ei și deci și la acelea ale pactului comisoriu;

Având în vedere că intimații, prin avocatul lor, au susținut că acele tratative au avut loc în vederea delăsării moșiei și deci nu sunt o renunțare, mai ales când e știut că renunțările nu se presupun;

Având în vedere că din cărțile postale din 3 și 7 Decemvrie 1907, din scrisorile din 16 Decemvrie 1907 și din 10 Ianuarie 1908 și una din 14 Ianuarie 1908, avizul consiliului de familie al minorilor M. Z. Ioanid din 24 Noemvrie 1907 și procesul-verbal al Tribunalului Dolj, secția I, No. 11899 din 24 Noemvrie 1907, se vede că între contestațoare, intimatul Stoianovici și ceilalți coproprietari ai moșiei Moțăței au urmat tratative de a încheia o transacțiune pentru rezilierea contractelor de arendare a acelei moșii, având ca condițiuni între altele și aceea că pământul se va da în stăpânirea proprietarilor dela autentificarea transacțiunii;

Având în vedere că prin acele tratative intimatul urmărea tocmai aducerea la îndeplinire pe cale de bună înțelegere a ordonanței de evacuare, iar nici de cum anularea efectelor ei; că după cum se vede din avizul consiliului de familie, ceea ce determină pe aceștia și pe tutoare să rezilieze de bună voie contractele și cu ceilalți proprietari, iar în primul rând situația ce li se crease prin ordonanța obținută de Dr. I. Stoianovici și pe care acesta putea s'o execute dintr'un moment într'altul, fiindcă nu renunțase la ea; că aceste tratative nu pot fi socotite decât cel mult ca o suspendare a executării, fie în scop de a evita cheltueli, fie din pricina indiviziunii în care se află cu ceilalți și cari voiau să rezilieze și contractele lor;

Considerând că renunțările nu se presupun; și atunci când e vorba de o renunțare tacită trebuie să fie bazată pe împrejurări de așa natură încât să nu mai lase nici o îndoielă asupra existenței ei;

Că, așa fiind, tratativele urmate între contestațoare și intimat nu pot fi considerate ca o renunțare la ordonanța de evacuare și implicit la pactul comisoriu, și deci primul motiv al contestațiunii este nefondat.

Asupra celui de al doilea motiv:

Având în vedere că contestațoarea susține că pactul comisoriu din contract nu se mai putea executa, din moment ce făcuse plata la 4 Octomvrie, adică înainte ca Dr. I. Stoianovici să fi manifestat voința de a face uz de el;

Având în vedere că intimații susțin că nu era nevoie ca proprietarul să facă cunoscută intențiunea sa, căci rezilierea, conform contractului, se producea deplin drept, fără somație sau judecată; și apoi, chiar de s'ar cere o manifestare de voință, ea a avut loc prin refuzul primei plăți;

Având în vedere că pactul comisoriu din contract e formulat astfel: «În caz de neplată a arenzii la epoca sus arătată, voiu avea facultatea ca, fără somație sau judecată, să declar reziliată această arendare și să cer dela Tribunalul Argeș sau Dolj investirea cu titlu executor a acestui contract și să urmăresc pe d-l arendaș pe orice cale voiu crede de cuviință până la definitiva achitare a arenzii»;

Considerând că, față cu această redacțiune, pactul comisoriu nu poate fi socotit echivalent cu condițiunea rezolutorie expresă, căci rezilierea nu se operează prin

forța contractului și chiar contra voinței proprietarului, ci numai după voința acestuia, care are facultatea de a-l declara sau nu reziliat; că nu poate fi socotit nici echivalent numai cu condițiunea rezolutorie tacită, căci nu mai e nevoie de declararea rezilierii prin justiție, proprietarul având facultatea s'o facă fără somație sau judecată, și să ceară investirea cu titlu executor; că el este un pact comisoriu de o natură specială, în baza căruia odată ce nu s'a făcut plata și proprietarul voiește rezilierea, ea se va opera de plin drept, fără somație sau judecată;

Considerând că proprietarul stipulând acest pact comisoriu, a înțeles să-și păstreze și dreptul de a cere executarea contractului, astfel că el avea două drepturi distincte: de a declara reziliat contractul sau de a cere executarea lui, și era absolut liber să aleagă pe care voia;

Că, așa fiind, la 1 Octomvrie 1907 neplătindu-se arenda cuvenită, proprietarul avea cele două drepturi, iar situația arendașului, care decăzuse din drepturile stipulate prin contract, depindea de voința celui dintâiu, fiind silit să primească pe oricare din cele două căi le-ar fi înțebuițat; aceasta fără a mai pretinde vre-o somație sau judecată, fiindcă de acestea se lipsise prin contract;

Că, dacă, fără a se cere o punere în întârziere, se admite că voința proprietarului de a rezilia trebuie să fie manifestă, aceasta se admite în cazul când în contract se zice că va fi reziliat de plin drept, fără a se pomeni ceva de somație sau judecată (Laurent: Dreptul civil fr., tom. 17, No. 164); că, chiar dacă pentru a da arendașului putința de a și-i care e situația, admitem și în speță că pentru a se opera rezilierea trebuie ca proprietarul să-și manifeste într'un chip oarecare voința de a alege: sau executarea sau rezilierea; proprietarul și-a manifestat-o într'un mod foarte lămurit, refuzând primirea plății ce i se făcea după 1 Octomvrie și cerând justiției ordonanța de evacuare; că dacă până la 4 Octomvrie 1907 proprietarul nu și-a manifestat voința de a rezilia, nu se poate susține că arendașul avea drept să plătească până atunci, fiindcă după expirarea zilei de 1 Octomvrie proprietarul putea să-și arate voința oricând, și nu era ținut s'o facă chiar a doua zi, ci numai să nu facă acte cari ar fi arătat că a renunțat la acea reziliere; iar arendașul nu se poate sprijini pe întârzierea până la 4 Octomvrie a acestei manifestări pentru a susține că în mod tacit s'a ales unul sau altul din cele două drepturi ale proprietarului, când în acea zi s'a refuzat primirea arenzii;

Că, prin urmare, nici acest motiv al contestației nu este fondat.

Asupra celui de al treilea motiv:

Având în vedere că contestatoarea a susținut că chiar dacă pactul comisoriu ar avea înțelesul pretins de intimații, într'un cât după dreptul comun arenda este cherabilă și în contract nu s'a făcut nici o derogare, ei trebuie să dovedească că s'au prezentat la 1 Octomvrie 1907 la domiciliul arendașului și acesta a refuzat de a primi plata, mai ales că d-na A. Stoianovici s'a mutat în București;

Având în vedere că intimații au susținut că plata s'a făcut, după căsătoria d-nei Stoianovici, la București, și că prin excepție s'a făcut odată la Calafat; că aceasta se vede și din modul cum și unde a voit să facă plata după 1 Octomvrie 1907; că fiind o convenție între părți ca plata să se facă la București, trebuia și la 1 Octomvrie 1907 să se facă tot acolo;

Având în vedere că, în lipsă de o convențiune, plata arenzii trebuie să se facă la domiciliul arendașului, conform art. 1104 din Codul civil, după care, dacă nu s'a arătat unde să se facă plata și dacă nu e vorba de lucruri certe și determinate, ea se face la domiciliul debitorului;

Având în vedere că în privința locului plății proprietarul spune în contract: «această arendare o fac pe termen de 5 ani, cu începere dela 15 Aprilie 1905 până

la 15 Aprilie 1910, cu preț de lei noi 7500 anual pentru fiecare parte, adică în total 15000 lei anual, plătit la 1 Aprilie și 1 Octomvrie în rate egale ale fiecărui an, la domiciliu, în Calafat»;

Că proprietara domiciliind în Calafat și trecând cuvințele «la domiciliu în Calafat» într'o clauză în care se arată drepturile sale, rezultă că locul ales pentru plata arenzii a fost la domiciliul proprietarei în Calafat; că dacă ar fi înțeles să se refere la dreptul comun, n'ar mai fi pus aceste cuvinte; iar a fi voit să indice prin ele că plata se va face la domiciliul arendașului, tot în Calafat, nu e de admis, pentru că nu era să confirme regula dreptului comun și tocmai într'o clauză în care se îngrijea de interesele sale, nu ale arendașului;

Având în vedere că în urmă, d-na Athena Stoianovici căsătorindu-se, și-a schimbat domiciliul;

Considerând că în asemenea cazuri în genere e admis că arendașul nu poate fi obligat să facă plata la noul domiciliu al proprietarului, fiindcă nu se poate îngreua condiția lui printr'un fapt al proprietarului, și atunci ne mai putându-se executa convențiunea stabilită în privința locului plății, aceasta se va determina iarăși după dreptul comun (Laurent: «Dr. civ. fr.», tom. 25, No. 238; Baudry: «Contrat de louage», I, No. 862);

Că, prin urmare, față de schimbarea domiciliului proprietarei, plata trebuia să se facă la domiciliul arendașului;

Considerând că și în urma schimbării domiciliului proprietarului, părțile pot deroga dela dreptul comun, derogatiune care poate rezulta fie dintr'o convenție formală, fie din împrejurări din cari să se vadă lămurit existența ei (Laurent, l. c, Baudry, l. c și «Des obligations» I, No. 1510 și 1511);

Că în fapt se constată următoarele: La 1 Aprilie 1906 Dr. I. Stoianovici primește la Calafat arenda pe termenul dela 1 Aprilie—1 Octomvrie 1906; unde s'a mai plătit arenda dela 1 Octomvrie 1906 și 1 Aprilie 1907 nu se stabilește. La 4 Octomvrie 1907 însă pentru plata arenzii, după cum se constată din certificatul postei, s'a trimis mandate telegrafice la București pe adresa Dr. I. Stoianovici. Din notificarea făcută la 11 Octomvrie rezultă că după 4 Octomvrie arendașul a mai pus banii datorăți, încă odată, în persoană, la dispoziția proprietarului la domiciliul acestuia. Văzând că și atunci e refuzat, arendașul la 11 Octomvrie 1907, somează pe proprietar prin notificarea No. 21176/907 a Corpului portăreilor Tribunalului Ilfov că a doua zi 12 Octomvrie, ora 2 p. m., să fie prezinte la domiciliul său din București, strada Calomfirescu No. 13, spre a își primi suma datorată. La 12 Octomvrie portărelul, împreună cu procuratorul arendașului, s'a prezentat la domiciliul proprietarului, Dr. I. Stoianovici, oferindu-i plata, dar acesta n'a primit-o, arătând și cauza refuzului. La 14 Octomvrie d-na Elisabeta M. Ioanid scrie proprietarului arătându-și mirarea că a refuzat primirea arenzii și spunându-i că o să vie la București spre a afla cauza;

Că din toate acestea se vede lămurit că arendașul știa foarte bine că plata în mod regulat a arenzii trebuia făcută la domiciliul proprietarului în București, căci altfel n'avea de ce să stăruie așa de mult să i-o ducă acasă; că deci era o convenție în această privință și numai prin excepție se plătește odată la Calafat;

Că, așa fiind, într'un cât arenda devenise portabilă, și plata nu s'a făcut la 1 Octomvrie 1907, nici acest motiv nu e întemeiat;

Considerând că, deși plata a fost prezentată numai cu 3 zile în urma termenului fixat, aceasta nu poate fi un motiv pentru admiterea contestației, fiindcă justiția nu poate păși acolo unde părțile au stipulat altfel în mod expres; că, apoi, proprietarul ținând să se folosească de dreptul ce avea în baza pactului comisoriu, nu se poate zice că n'a lucrat cu bună credință;

Că, prin urmare, nefiind fondat nici unul din motivele contestației de față, ea cată a fi respinsă ca atare; Pentru aceste motive, redactate de d-l supleant, respinge ca nefondată contestația, etc.

(ss) D. T. Alexiu; Andrei Rădulescu.

Observație.—Singurul punct din sentința tribunalului, ce a fost confirmată de Curtea de apel din București, s. II prin decizia No. 121/908, care ne interesează deocamdată, este acel privitor la plata prețului chiriei sau arende și la locul unde această plată trebuie să se facă ¹⁾.

Știm că fără preț nu poate să existe locațiune (art. 1441), după cum nu poate să existe nici vânzare.

Plata prețului și, uneori a dobânzilor lui (art. 1090), este una din obligațiile principale ale locatarului sau arendașului, a cărei lipsă poate să atragă rezilierea contractului ²⁾.

Plata prețului se face la termenele stipulate prin contract (art. 1429, § ultim). Dacă contractul nu prevede nici un termen în această privință, plata prețului se face la termenele determinate prin natura sau de uzurile locului (art. 980), de exemplu: la Sf. Dumitru și la Sf. Gheorghe. Oricare ar fi ziua fixată pentru plata prețului, locatarul sau arendașul are toată ziua spre a face plata. În lipsa unui uz sau obicei contrar, el poate deci să plătească toată ziua, până la 12 ore de noapte ³⁾.

Plata prețului se face de locatar ori arendaș, sau de moștenitorii lui, fiindcă contractul nu se desființează prin moartea locatarului sau arendașului (art. 1440).

În lipsa unui uz sau unei convenții contrare, plata câștiului se face la domiciliul locatarului sau arendașului, conform art. 1104 ⁴⁾.

Dacă locatarul sau arendașul, debitor al prețului, și-a schimbat domiciliul în timpul contractului, plata se va face la noul său domiciliu ⁵⁾.

Părțile pot însă stipula prin contract ca plata să se facă la domiciliul locatorului sau aiurea (art. 1104).

Această convenție poate fi nu numai expresă, ci și tacită, și să rezulte din obiceiurile locului.

Dacă, în acest caz, locatorul și-a schimbat domiciliul, plata se va face tot la domiciliul său vechiu ⁶⁾, afară de cazul când din convenție sau din împrejurările cauzei ar rezulta că plata urmează a fi făcută la domiciliul ce locatorul va avea la scadența câștiului, ceea ce se apreciază în mod suveran de judecătorii fondului ⁷⁾.

Suntem, prin urmare, de acord cu tribunalul Argeș, spre a decide că locatorul nu poate, prin faptul său, să agraveze sarcinile locatarului sau arendașului, conform regulii cunoscute: «*nemo alieno facto praegravari debet*». Credem însă, contrar celor decise de tribunal împreună cu Laurent XXV, 238) că, în caz când locatorul și-ar schimba domiciliul său primitiv, plata nu se va face la domiciliul locatarului sau arendașului, ci tot la domiciliul vechiu al locatorului, în mâinile persoanei arătate de acest din urmă, conform teoriei lui Pothier. Această nuanță este însă atât de mică, încât putem considera soluția tribunalului aproape ca juridică.

Nu ne vom ocupa, în observația de față, de efectele pactului comisor expres stipulat într'un contract de locațiune, pentru că această materie este pe larg examinată într'un studiu, care se găsește în cartoanele ziarului *Dreptul* și care așteaptă publicarea.

Iasi, Februarie 1909

D. Alexandresco.

INFORMAȚIUNI

A apărut: *Volumul V, REPERTORIUL GENERAL DE JURISPRUDENȚA ROMÂNĂ A ÎNALTEI CURȚI DE CASAȚIE* de d-l I. C. Barozzi.

Acest volum care s'a pus în vânzare cu prețul de 8 lei e întocmit în felul și ca supliment al celorlalte patru volume ce au apărut anul trecut în editura *Curierului Judiciar* și al căror preț total e de 60 lei, broșate.

Suplimentul acesta cuprinde toate principiile de drept, soluțiunile și interpretările de legi date de Înalta Curte de casație în cursul anului 1906.

De vânzare la *Curierul Judiciar*, care servește orice cârți de drept române sau streine contra valoare, mandat sau ramburs.

⁵⁾ Baudry et Wahl, *op. și loco supra cit*; Guillouard, I, 219. Vezi și tom. VI al Coment. noastre, p 519, text și nota 4.

⁶⁾ Cpr. Pothier, *Louage*, IV, 137; Baudry et Wahl, I, 862; Guillouard, I, 220; Demolombe, XXVII, 273, etc.

⁷⁾ Baudry et Wahl, I, 862, *in fine*. Vezi și tom. VI al Comentariilor. noastre, p 517.

¹⁾ Încât privește punctul rezolvit de tribunal, cu privire la pactul comisoriu expres, nu avem nevoie de a insista asupra lui această chestiune fiind pe larg examinată de noi atât în tom. VI, cât și în tom. IX al Comentariilor noastre.

²⁾ Cpr. Trib. Ilfov, *Dreptul* din 1904, No. 62. S'a decis însă prin aplicarea art. 1364 dela vânzare, că locatarul sau arendașul poate să suspende plata prețului de câte ori există o justă temere de evicțiune, și asemenea temere există când proprietarul cere rezilierea contractului; așa că, în acest caz, locatarul sau arendașul este în drept să suspende plata prețului până la terminarea procesului de reziliere. Cas. rom. și C. București, *Dreptul* din 1904, No 67; *Curierul Judiciar* din 1905, No 30; *Dreptul* din același an, No. 59 și *Bulet.* 1904, p 1581. Vezi, asupra acestei chestiuni, consultația lui Planiol, publicată în *Dreptul, loco cit.* Tot aceste decizii pun în principiu că aplicarea, în speță, a art. 1364 nu este subordonată autorizării prealabile a justiției

³⁾ Baudry et Wahl, *Louage*, I, 855, p. 454 (ed. a 2-a).

⁴⁾ Trib. Roman. *Dreptul* din 1905, No. 41; Baudry et Wahl, *op. cit.*, I, 861; Guillouard, *Louage*, I, 218.